

INTEGRATION OF DIGITAL PLATFORMS IN TOURISM EDUCATION: PEDAGOGICAL PERSPECTIVES⁷⁶

Katya Stankova Atanasova

Vocational High school of Tourism „Prof. Dr Assen Zlatarov”, Burgas

Tel.: 0878252002

E-mail: katya.atanasova0284@gmail.com

Abstract:

This report examines the opportunities and challenges associated with the integration of digital platforms into tourism education, with a focus on the pedagogical perspectives and practical dimensions of this process. In the context of the increasing digitalization of the tourism industry, educational institutions face the necessity of adapting curricula and teaching methods to enhance students' professional training. The analysis covers key types of digital platforms—learning management systems (LMS), simulation software, virtual tours, and specialized industry applications—and their pedagogical application for developing essential competencies such as communication skills, critical thinking, and technological literacy. The report presents findings from observations and examples of best practices in tourism education, demonstrating that the effective integration of digital tools fosters active learner engagement, facilitates the individualization of the learning process, and strengthens the connection between theory and practice. In conclusion, the necessity is emphasized for targeted teacher training and systematic support for the implementation of technological solutions in tourism education, aimed at ensuring the sustainable development and competitiveness of the sector.

Keywords: digital platforms, tourism education, pedagogical perspectives, LMS, virtual tours, technological literacy

ВЪВЕДЕНИЕ

Дигиталната трансформация в образованието създава нови възможности за усъвършенстване на методите и съдържанието на обучението по туризъм. Интеграцията на дигитални платформи като Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams, VR и AR приложенията за виртуални турове, дава възможност за персонализиране на учебния процес, повишаване на интерактивността и създаване на практически ориентирани учебни ситуации.

Внедряването на подобни платформи изисква специфични педагогически компетентности от учителя – умения за структуриране на съдържание в дигитална среда, фасилитиране на онлайн комуникация и прилагане на интерактивни методи на преподаване. Обучението по туризъм в дигитален формат позволява реалистично възпроизвеждане на екскурзоводска дейност и туристически маршрути чрез симулации, 3D визуализации и мултимедийни ресурси.

Педагогическите перспективи, свързани с интеграцията на дигитални платформи, включват:

1. Разширяване на учебното съдържание чрез достъп до глобални ресурси и професионални бази данни;
2. Повишаване на практическата насоченост чрез симулиране на реални туристически процеси;
3. Формиране на дигитална компетентност у учениците и подготовка за работа в технологично ориентиран туристически сектор;
4. Подобряване на взаимодействието между участниците в учебния процес чрез интерактивни комуникационни инструменти.

Интеграцията на дигитални платформи в обучението по туризъм е не само технологична, но и педагогическа необходимост. Тя предполага целенасочена подготовка на учителите, прилагане на компетентностен подход и адаптиране на методическите стратегии към изискванията на съвременната туристическа индустрия.

⁷⁶ Докладът е представен пред секция „Съвременно чуждоезиково обучение, методика, педагогика и психология” на 64-тата научна конференция на Русенския университет „Ангел Кънчев” и Съюза на учените-Русе на 17 октомври 2025 година с оригинално заглавие на български език: ИНТЕГРАЦИЯ НА ДИГИТАЛНИ ПЛАТФОРМИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ТУРИЗЪМ: ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСПЕКТИВИ

ИЗЛОЖЕНИЕ

Разширяване на учебното съдържание чрез достъп до глобални ресурси и професионални бази данни

Внедряването на дигитални платформи в обучението по туризъм предоставя широки възможности за обогатяване и разширяване на учебното съдържание чрез интегриране на глобални ресурси и професионални бази данни. Достъпът до международни информационни системи позволява на студентите и преподавателите да работят с актуални, проверени и мултимедийни материали, които обхващат най-новите тенденции и добри практики в туристическата индустрия, като по този начин се повишава качеството на обучението и неговата приложимост в реалната професионална среда.

Сред най-значимите ресурси, които подпомагат този процес, е World Heritage Memory Net (WHMNet) – мултимедийна платформа, разработена в сътрудничество с UNESCO, която съдържа богат архив от изображения, видеа и текстови описания за обекти, включени в Списъка на световното наследство. Използването на този ресурс позволява интегрирането на автентични културно-исторически материали в учебния процес и подпомага развитието на интеркултурна компетентност у студентите. Друг ключов инструмент е Education Resources Information Center (ERIC) – международна база данни с над 1,6 милиона образователни публикации, включително изследвания в областта на туризма, педагогиката и цифровите технологии, която улеснява провеждането на литературни обзори и критичен анализ на академични източници. Съществен принос има и DestiNet.eu – европейска платформа за устойчив туризъм, която предоставя разнообразни практики, политики и казуси от различни региони, ценна за интегриране на теми, свързани с устойчивото развитие, в учебните програми. Допълнително, Digital Platforms Database представлява специализирана база данни за анализ на икономическите, технологичните и социалните аспекти на дигиталните платформи, която позволява на студентите да изследват статистически данни, пазарни тенденции и технологични иновации, свързани с туристическия сектор.

Интегрирането на тези ресурси в учебния процес води до няколко ключови педагогически ползи. На първо място, гарантира се висока актуалност на учебното съдържание, тъй като преподавателите могат да включват последните научни изследвания, статистики и технологични нововъведения. На второ място, студентите развиват аналитични умения чрез работа с реални данни и казуси, което стимулира критичното мислене и способността за решаване на практически проблеми. На трето място, комбинирането на икономически, културни, технологични и екологични данни осигурява интердисциплинарен подход и изгражда цялостна представа за туристическата индустрия, а достъпът до ресурси от различни региони по света формира глобална перспектива, развива културната осведоменост и адаптивността на бъдещите специалисти.

Освен това, системното използване на дигитални платформи играе ключова роля в развитието на цифровата грамотност на студентите. Усвояването на умения за работа с иновативни технологични решения повишава тяхната адаптивност към динамичните пазарни условия, подобрява конкурентоспособността им на международния трудов пазар и стимулира иновационното мислене и предприемаческия дух. Така образователният процес не само осигурява теоретична и практическа подготовка, но и формира технологично уверени професионалисти, готови да отговорят на изискванията на съвременната туристическа индустрия.

Таблица 1 - Примери за глобални ресурси и приложението им в обучението по туризъм

Ресурс	Вид съдържание	Приложение в обучението
WHMNet	Мултимедийни материали за културно наследство	Визуални презентации, виртуални турове, културна география

ERIC	Академични публикации, доклади, дисертации	Литературни обзори, методологични анализи
DestiNet.eu	Практики за устойчив туризъм	Проектни задачи, анализ на политики, симулации
Digital Platforms Database	Икономически и технологични данни	Пазарни проучвания, анализ на тенденции, бизнес стратегии

Фиг. 1 - Разширяване на учебното съдържание, чрез достъп до професионални ресурси и професионални бази данни

Разширяването на учебното съдържание чрез достъп до глобални ресурси и професионални бази данни е ключов фактор за модернизацията на образователния процес в туризма. Това не само повишава академичното качество, но и подготвя студентите за работа в динамична, глобализирана и технологично наситена среда. Комбинацията от мултимедийни материали, академични публикации и статистически данни позволява постигане на висока степен на ангажираност, актуалност и практическа приложимост на учебния процес.

Повишаване на практическата насоченост чрез симулиране на реални туристически процеси

В съвременната подготовка на кадри в сферата на туризма е необходимо обучението да надхвърля теоретичната рамка и да включва практически ориентирани методи, които да подготвят студентите за реалните предизвикателства на туристическия пазар. Един от най-ефективните

подходи в тази насока е използването на симулации на реални туристически процеси, които пресъздават условията и динамиката на туристическата индустрия в контролирана учебна среда, позволявайки на обучаемите да придобият практически умения и да развият аналитично мислене.

Симулационните методи могат да бъдат реализирани в няколко основни форми. Първо, симулационните игри, разработени на базата на системна динамика (SD) и агентно-базирано моделиране (ABM), възпроизвеждат комплексните взаимодействия в туристическия сектор и позволяват анализ на различни сценарии и управленски решения. Второ, виртуалната и добавената реалност (VR/AR) предоставят възможност на студентите да се „потопят“ в ситуации като обслужване на туристи, управление на хотел или работа с туристическа дестинация, като по този начин се създават условия за интерактивно и емоционално ангажиращо обучение. Трето, лабораторните и теренните казуси дават възможност на студентите да решават конкретни проблеми, симулиращи реална работна среда, което развива умения за вземане на решения под натиск и работа в екип. Четвърто, локално адаптираното моделиране съчетава международни симулационни техники с регионалните особености на туристическия пазар, гарантирайки релевантност и приложимост на придобитите умения.

Съществуват и редица добри практики, които демонстрират ефективността на симулационните подходи. Sustainable Tourism Simulation Game представлява международна симулация, използвана за обучение по устойчиво управление на туристически дестинации, при която студентите управляват ресурси, взаимодействат с различни заинтересовани страни и оценяват ефектите от своите решения. В областта на виртуалните технологии се прилагат 3D VR приложения в туризма – виртуални обиколки, интерактивни тренажори и VR симулации, които подпомагат развитието на умения за ориентиране в обекти, обслужване на клиенти и създаване на маркетингови презентации. Освен това, в Русия се прилага моделиране на туристически системи с използване на хибридни модели (SD+ABM+CGE) за оценка на икономическите, социалните и екологичните ефекти от управлението на туристически региони.

Прилагането на симулационни методи в обучението по туризъм допринася за по-висока ангажираност на студентите, за усъвършенстване на уменията им за стратегическо мислене и за по-добра подготовка за реалните условия в туристическия бизнес. Това ги прави ценен инструмент за модернизиранието на образователния процес и повишаването на неговата ефективност.

Таблица 2 - Методи за симулиране на реални туристически процеси

Метод	Описание	Очакван ефект
Симулационни игри (SD/ABM)	Пресъздаване на управленски и оперативни ситуации в туризма	Критическо мислене, стратегическо планиране
VR/AR приложения	Виртуални среди и интерактивни задачи	Потопящо обучение, мотивация
Лабораторни казуси	Работа по конкретни, близки до реалността сценарии	Развитие на практически умения
Локално моделиране	Адаптация на модели към регионалната специфика	Гъвкавост, приложимост към местния пазар

Фиг. 2 - Процес на интеграция на симулациите в обучението по туризъм

Симулациите и виртуалните сценарии осигуряват:

- Реалистичен контекст – студентите се запознават с динамиката на сектора.
- Висока ангажираност – интерактивният характер стимулира участието.
- Развитие на умения – управление, работа в екип, решаване на проблеми.
- Гъвкавост – методите могат да се адаптират за различни нива на обучение.
- Връзка с индустрията – симулациите пресъздават реални пазарни условия и изисквания.

Формиране на дигитална компетентност у учениците и подготовка за работа в технологично ориентиран туристически сектор

Дигиталната трансформация на туристическата индустрия съществено променя изискванията към професионалните умения на кадрите, като налага необходимост от интегриране на технологични знания и умения във всички етапи на туристическия процес. От бъдещите специалисти вече се очаква не само познаване на туристическите продукти и услуги, но и владение на технологии за управление, маркетинг, обслужване на клиенти и анализ на данни. В този контекст образователните програми трябва целенасочено да развиват у обучаемите дигитална компетентност — съвкупност от знания, умения и нагласи за ефективно и отговорно използване на цифрови инструменти в професионалната практика.

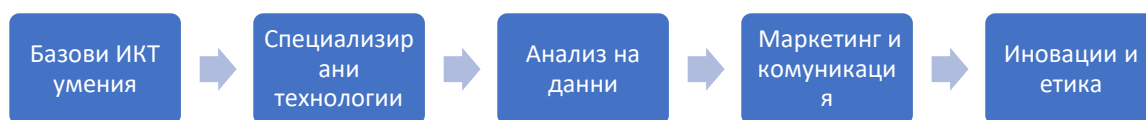
Ключови направления в изграждането на дигитална компетентност включват няколко основни области. На първо място са основните ИКТ умения, обхващащи работа с офис пакети, облачни услуги, електронна поща, дигитални календари и колаборативни платформи. На второ място се открояват специализираните туристически технологии, като глобални системи за резервации (GDS), CRM платформи, канали за онлайн продажби и системи за управление на репутация в социалните медии. Трето, значима роля играят уменията за анализ на данни и дигитален маркетинг, включително използване на аналитични инструменти като Google Analytics и Power BI, оптимизация за търсачки (SEO), маркетинг чрез търсачки (SEM) и автоматизация на маркетингови кампании. Четвърто, компетенциите в сферата на киберсигурността и етиката предполагат познаване на методи за защита на лични данни, етично използване на информация и спазване на нормативната рамка. Пето, интеграцията на нововъзникващи технологии като изкуствен интелект (AI), виртуална и добавена реалност (VR/AR) и блокчейн в управлението на туристически процеси допълнително разширява професионалния профил на специалистите.

В практиката вече се прилагат разнообразни образователни модели за развитие на тези компетентности. Един от тях е *blended learning* — комбиниране на онлайн обучение с практически занятия, насочени към усвояване на технологични инструменти. Друга успешна практика са виртуалните тренажори, които симулират обслужване на клиенти и управление на хотелски операции в контролирана среда. Все по-популярни стават хакатоните и проектно-базираното обучение, при които студентите решават реални проблеми на туристическия бизнес чрез технологични решения. В допълнение, изграждането на дигитални портфолия — онлайн профили и електронни CV-та с демонстрация на придобитите умения — предоставя възможност за по-добра професионална реализация.

Следователно, системното интегриране на дигиталните технологии в образованието по туризъм не само повишава конкурентоспособността на бъдещите кадри, но и гарантира тяхната адаптивност към бързо променящата се технологична среда на индустрията.

Таблица 3- Елементи на дигиталната компетентност в туризма

Елемент	Примери за инструменти	Очакван резултат
ИКТ умения	MS Office, Google Workspace	Ефективна административна работа
Туристически технологии	Amadeus, Sabre, Opera PMS	Оперативна ефективност в резервации и управление
Дигитален маркетинг	Google Ads, Meta Business Suite	Привличане и задържане на клиенти
Анализ на данни	Excel, Power BI, Google Analytics	Информирано вземане на решения
Киберсигурност	Антивирусен софтуер, VPN	Защита на данни и доверие на клиенти
Интеграция на иновации	ChatGPT, VR турове, blockchain платформи	Създаване на конкурентни предимства

Фиг. 3 - Модел за развитие на дигитална компетентност в обучението по туризъм

Развитието на дигитална компетентност е ключово за успешната реализация на учениците в технологично ориентиран туристически сектор. То:

- Гарантира адаптивност към нови технологии и пазарни промени.
- Подобрява конкурентоспособността на кадрите.
- Стимулира иновационното мислене и предприемаческия дух.
- Създава връзка между образованието и индустрията чрез реални технологични инструменти.

Подобряване на взаимодействието между участниците в обучителния процес чрез интерактивни комуникационни инструменти

Ефективното взаимодействие между преподаватели, ученици и представители на туристическата индустрия е ключов фактор за качеството на образованието по туризъм. В дигиталната ера този процес все по-често се реализира чрез интерактивни комуникационни инструменти, които осигуряват постоянен обмен на информация, обратна връзка и съвместна работа в реално време.

Съвременните платформи за онлайн сътрудничество — Microsoft Teams, Zoom, Google Meet и специализираните системи за управление на обучението като Moodle и Canvas — позволяват да се преодолеят пространствените и времеви ограничения на традиционното обучение. Те създават

виртуална среда, в която участниците могат да обсъждат идеи, да споделят материали и да работят по общи проекти, независимо от местоположението си.

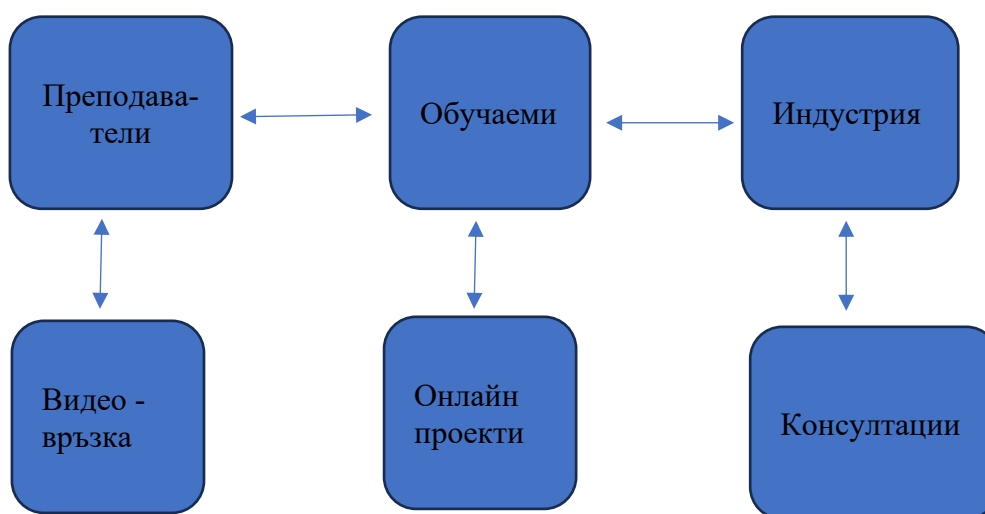
Интеграцията на мултимедийни елементи — презентации, видеоклипове, виртуални турове и симулации — обогатява комуникацията и повишава мотивацията на обучаемите. Интерактивните чатове, форумите и колективните документи създават условия за съвместно решаване на проблеми, развитие на критическо мислене и изграждане на умения за работа в екип — компетенции, особено ценени в туристическия сектор.

Тези технологии изискват и педагогическа адаптация: структуриране на съдържанието така, че да стимулира активното участие, формулиране на ясни цели и поддържане на баланс между синхронното и асинхронното взаимодействие. Добрата практика включва участие на представители на бизнеса в онлайн лекции, уъркшопи и консултации, осигурявайки пряка връзка между обучението и реалните нужди на индустрията.

В дългосрочен план, използването на интерактивни комуникационни инструменти изгражда устойчива мрежа от контакти между бъдещите професионалисти, техните преподаватели и потенциални работодатели, което улеснява прехода от образователната среда към пазара на труда.

Таблица 4 - Примери за интерактивни комуникационни инструменти в обучението по туризъм

Категория	Примерни платформи	Ползи за обучителния процес
Видео конференции	Zoom, MS Teams, Google Meet	Синхронно обучение и дискусии
Управление на обучението	Moodle, Canvas, Blackboard	Централизиран достъп до материали и задания
Интерактивни презентации	Mentimeter, Kahoot!, Slido	Повишаване на ангажираността
Колаборативни документи	Google Docs, Microsoft 365	Съвместна работа по проекти
Форум и чат	Discord, Telegram, LMS форуми	Постоянна комуникация и обратна връзка

Фиг. 4 - Модел на интерактивна комуникация

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В условията на динамично развиваща се дигитална среда, формирането на дигитална култура у учителя се явява ключов фактор за успешната педагогическа дейност, особено в сферата на туризма, където иновациите и технологиите пряко влияят върху качеството на образованието и конкурентоспособността на подготвяните кадри. Развитието на знания, умения, нагласи и ценности, свързани с ефективното използване на информационни и комуникационни технологии, не само подпомага модернизиранието на учебния процес, но и изгражда основата за адаптивност към бъдещи предизвикателства в сектора.

Прилагането на международни и национални стандарти за дигитални компетенции, в съчетание с целенасочени програми за квалификация, дава възможност за изграждане на устойчиви професионални практики, базирани на критично мислене, креативност и отговорно използване на технологиите. В този контекст, дигиталната култура не е само технически набор от умения, а цялостна педагогическа философия, която обединява технологичната грамотност с хуманистичните ценности на образованието.

REFERENCES

Kazakov, D., 2019. Regional models for sustainable tourism development. Sofia: Avangard Prima (**Оригинално заглавие:** Казаков, Д., 2019. Регионални модели за устойчиво развитие на туризма. София: Авангард Прима).

Kazantseva, N., 2021. Virtual simulators in vocational training. Moscow: Academy of Tourism (**Оригинално заглавие:** Казанцева, Н., 2021. Виртуални тренажори в професионалното обучение. Москва: Академия на туризма).

Kirillova, A., et al., 2022. Cybersecurity in the tourism sector. Varna: University of Economics – Varna (**Оригинално заглавие:** Кириллова, А., и др., 2022. Киберсигурност в туристическия сектор. Варна: ИУ – Варна).

Kireeva, A., et al., 2021. Virtual and augmented reality in tourism education. Saint Petersburg: Saint Petersburg State University (**Оригинално заглавие:** Киреева, А., и др., 2021. Виртуальная и дополненная реальность в обучении туризму. Санкт-Петербург: СПбГУ).

Milusheva, M., 2020. Digital marketing for tourism. Sofia: University of National and World Economy Press (**Оригинално заглавие:** Милушева, М., 2020. Дигитален маркетинг за туризма. София: Издателство на УНСС).

Petkova, D., 2020. Practice-oriented approaches in tourism education. Science and Education, 6, 54–62 (**Оригинално заглавие:** Петкова, Д., 2020. Практико-ориентирани подходи в обучението по туризъм. Наука и образование, 6, 54–62).

Petkova, I., 2021. Digital literacy in tourism education. Yearbook of UNWE (**Оригинално заглавие:** Петкова, И., 2021. Дигитална грамотност в туристическото образование. Годишник на УНСС).

Ageeva, M., Kotov, A., & Panfilov, V., 2023. Hybrid models in sustainable tourism management. Sustainable Development of Regions, 9(5), 102–118 (**Оригинално заглавие:** Агеева, М., Котов, А., & Панфилов, В., 2023. Гибридные модели в управлении устойчивым туризмом. Устойчивое развитие регионов, 9(5), 102–118).

Kazakov, S., 2019. Modelling of tourism processes: Regional approaches. Bulletin of RSUH, 23(4), 91–102 (**Оригинално заглавие:** Казаков, С., 2019. Моделирование туристических процессов: региональные подходы. Вестник РГТУ, 23(4), 91–102).

Kireeva, N., Lukina, E., & Grishina, A., 2021. Use of VR technologies in the professional training of tourism specialists. Tourism and Hospitality, 10(2), 45–52 (**Оригинално заглавие:** Киреева, Н., Лукина, Е., & Гришина, А., 2021. Использование VR-технологий в профессиональной подготовке специалистов туризма. Туризм и гостеприимство, 10(2), 45–52).

Kazantseva, L., 2021. Application of virtual simulators in the training of tourism specialists. Modern Problems of Service and Tourism, 15(1), 33–45 (**Оригинално заглавие:** Казанцева, Л., 2021.

Применение виртуальных тренажёров в подготовке специалистов туризма. Современные проблемы сервиса и туризма, 15(1), 33–45).

Milusheva, R., 2020. Digital marketing in tourism. Sofia: University of National and World Economy Press (**Оригинално заглавие:** Милушева, Р., 2020. Дигитален маркетинг в туризма. Университетско издателство Стопанство).

AIB TESIG, 2023. Digital Platforms Database. Academy of International Business – Technology, Innovation and Strategy Interest Group.

Ageeva, E., et al., 2023. Hybrid modeling of tourism systems: SD, ABM, and CGE approaches. Moscow: Russian Academy of Sciences.

Buhalis, D., & Law, R., 2008. Progress in information technology and tourism management: 20 years on. Tourism Management, 29(4), 609–623.

Buhalis, D., & Sinarta, Y., 2019. Real-time co-creation and customer engagement in tourism. Tourism Management, 72, 39–51.

European Environment Agency, 2021. DestiNet.eu: Sustainable Tourism Portal. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Griffith University, 2020. Sustainable Tourism Simulation Game. Gold Coast: Griffith Institute for Tourism.

Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C., 2015. Smart tourism: Foundations and developments. Electronic Markets, 25(3), 179–188.

Hrmo, R., et al., 2016. Development of students' digital competencies in tourism. Acta Oeconomica Universitatis Selye, 5(1), 27–35.

Ivanov, S., & Webster, C., 2019. Robots in tourism: Concepts and cases. Emerald Publishing.

Lee, J. H., 2010. World Heritage Memory Net. Journal of Cultural Heritage, 11(3), 245–252.

US Department of Education, 2022. ERIC – Education Resources Information Center. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.

Zhang, Y., & Xu, H., 2019. Virtual reality applications in tourism education. Tourism Tribune, 34(1), 72–81.